

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

2. lipnja 2016. *

„Zahtjev za prethodnu odluku – Socijalna politika – Načelo jednakog postupanja i nediskriminacije na temelju dobi – Direktiva 2000/78/EZ – Jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja – Članci 2., 3. i 6. – Različito postupanje na temelju dobi – Nacionalni propis koji u određenim slučajevima predviđa veće oporezivanje primitaka od starosne mirovine od onih od rada – Područje primjene Direktive 2000/78 – Nadležnost Europske unije na području izravnog oporezivanja“

U predmetu C-122/15,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Korkein hallinto-oikeus (Vrhovni upravni sud, Finska), odlukom od 6. ožujka 2015., koju je Sud zaprimio 10. ožujka 2015., u postupku koji je pokrenuo

C.,

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: R. Silva de Lapuerta, predsjednica vijeća, A. Arabadjiev (izvjestitelj), J.-C. Bonichot, C. G. Fernlund i S. Rodin, suci,

nezavisna odvjetnica: J. Kokott,

tajnik: C. Strömholm, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 10. prosinca 2015.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za C.-a, K. Suominen i A. Kukkonen, *asianajaja*,
- za finsku vladu, S. Hartikainen, u svojstvu agenta,
- za Irsku, J. Quaney i A. Joyce, u svojstvu agenata,
- za portugalsku vladu, L. Inez Fernandes, C. Freire i M. Conceição Queirós, u svojstvu agenata,
- za švedsku vladu, A. Falk, U. Persson, N. Otte Widgren, C. Meyer-Seitz, E. Karlsson i L. Swedenborg, u svojstvu agenata,
- za Europsku komisiju, D. Martin i I. Koskinen, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisne odvjetnice na raspravi održanoj 28. siječnja 2016.,

* Jezik postupka: finski

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje načela nediskriminacije na temelju dobi, članka 2. stavka 1. i stavka 2. točke (a), članka 3. stavka 1. točke (c) te članka 6. stavka 1. Direktive Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja (SL 2000., L 303, str. 16.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 5., svezak 1., str. 69.) kao i članka 21. stavka 1. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja).
- 2 Zahtjev je podnesen u okviru pravnog lijeka koji je C. podnio radi osporavanja odluke finske porezne uprave o oporezivanju dodatnim porezom od 6 % dijela primitaka od starosne mirovine koji, nakon umanjenja za iznos osobnog odbitka od mirovine, prelazi iznos od 45 000 eura godišnje.

Pravni okvir

Pravo Unije

- 3 Na temelju uvodne izjave 13. Direktive 2000/78, potonja se „ne primjenjuje na sustave socijalnog osiguranja i socijalne zaštite, čija se davanja ne smatraju dohotkom u značenju koje se tom pojmu daje radi primjene članka [157. UFEU-a]”.
- 4 Sukladno članku 1. te direktive, njezina je „[svrha] utvrditi opći okvir za borbu protiv diskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili spolnog opredjeljenja u vezi sa zapošljavanjem i obavljanjem zanimanja, kako bi se u državama članicama ostvarila primjena načela jednakog postupanja”.
- 5 Članak 2. te direktive glasi:

„1. Za potrebe ove Direktive ‚načelo jednakog postupanja’ znači nepostojanje bilo kakve izravne ili neizravne diskriminacije na temelju bilo kojeg od razloga iz članka 1.

2. Za potrebe stavka 1.:

- (a) smatra se da se radi o izravnoj diskriminaciji u slučaju kada se prema jednoj osobi postupa lošije nego prema drugoj osobi ili je došlo do takvog postupanja ili je moglo doći do takvog postupanja u sličnim situacijama, zbog bilo kojeg od razloga iz članka 1.;
- (b) smatra se da se radi o neizravnoj diskriminaciji u slučaju kada kakva naizgled neutralna odredba, mjerilo ili postupanje dovede u neravnopravan položaj osobe određene vjere ili uvjerenja, invaliditeta, dobi ili spolnog opredjeljenja, u usporedbi s ostalim osobama, osim u sljedećim slučajevima:
 - i. ako su ta odredba, mjerilo ili postupanje objektivno opravdani legitimnim ciljem, a sredstva za postizanje tog cilja su primjerena i nužna; [...]

[...]”

6 Članak 3. navedene direktive, naslovljen „Područje primjene”, određuje:

„1. U granicama nadležnosti prenesenih na [Europsku uniju], ova se Direktiva primjenjuje na sve osobe, bilo u javnom ili privatnom sektoru, uključujući javna tijela, u odnosu na:

[...]

(c) zapošljavanje i uvjete rada, uključujući otkaze i plaće;

[...]

3. Ova se Direktiva ne primjenjuje na isplate bilo koje vrste koje se provode iz javnih ili sličnih sustava, uključujući javne sustave socijalne sigurnosti i socijalne zaštite.

[...]”

7 Člankom 6. iste direktive predviđeno je:

„1. Neovisno o članku 2. stavku 2., države članice mogu predvidjeti da se različito postupanje na temelju dobi neće smatrati diskriminacijom, ako su, u kontekstu nacionalnog prava, te razlike objektivno i razumno opravdane legitimnim ciljem, uključujući legitimnu politiku zapošljavanja, tržište rada i strukovno obrazovanje te ako su načini ostvarivanja tog cilja primjereni i nužni.

Takvo različito postupanje može, između ostalog, uključivati:

(a) postavljanje posebnih uvjeta za pristup zapošljavanju i strukovnom osposobljavanju, za zapošljavanje i obavljanje zanimanja, uključujući uvjete u pogledu otkaza i naknada za rad, za mlade osobe, starije radnike i osobe koje su dužne skrbiti o drugima, radi poticanja njihove strukovne integracije ili osiguranja njihove zaštite;

(b) određivanje minimalnih uvjeta u pogledu dobi, radnog iskustva ili godina provedenih u službi za pristup zapošljavanju ili određenim prednostima vezanim uz zaposlenje;

[...]

2. Neovisno o članku 2. stavku 2., države članice mogu predvidjeti da utvrđivanje starosne dobi za umirovljenje ili stjecanje prava na starosnu ili invalidsku mirovinu, za potrebe sustava socijalne sigurnosti vezanog za rad, obuhvaćajući, u okviru tih sustava, određivanje različitih dobnih granica za zaposlenike ili skupine ili kategorije zaposlenika te korištenje, u okviru tih sustava, mjerila starosti u aktuarskim izračunima, ne predstavlja diskriminaciju na temelju dobi, pod uvjetom da nemaju za posljedicu diskriminaciju na temelju spola.”

Finsko pravo

8 Sukladno odredbama članka 124. prvog i četvrtog stavka tuloferolakija (1992/1535) (Zakon 1992/1535 o porezu na dohodak), u verziji primjenjivoj na činjenice u glavnom postupku:

„Svaka fizička osoba [...] državi mora platiti porez na oporezive primitke od rada, prema progresivnoj ljestvici poreza na dohodak, kao i porez na oporezivi dohodak od kapitala prema poreznoj stopi za oporezivanje dohotka. Svaka fizička osoba državi osim toga mora platiti dodatni porez na primitke od starosne mirovine prema odredbama četvrtog stavka. Svaki drugi porezni obveznik mora platiti porez na svoj oporezivi dohodak na temelju porezne stope za oporezivanje dohotka.

[...]

Fizičke osobe dužne su platiti dodatni porez u iznosu od 6 % na dio primitaka od starosne mirovine koji prelazi iznos od 45 000 eura nakon umanjenja osobnog odbitka od mirovine. Na dodatni porez na primitke od starosne mirovine primjenjuju se odredbe ovog ili bilo kojeg drugog zakona koje se odnose na porez na dohodak koji se državi treba platiti na temelju primitaka od rada.”

Glavni postupak i prethodna pitanja

- 9 Riječ je o finskom državljaninu, rođenom 1948. godine, koji boravi u Finskoj. Porezna uprava utvrdila mu je stopu poreza po odbitku primjenjivu na predujam poreza na dohodak koji treba platiti za porezno razdoblje 2013. godine. U tom kontekstu, ta je uprava, na temelju članka 124. stavaka 1. i 4. Zakona 1992/1535 o porezu na dohodak, naplatila dodatni porez u iznosu od 6 % na dio njegovih primitaka od starosnih mirovina koji, nakon umanjenja za iznos osobnih odbitaka, prelazi 45 000 eura.
- 10 Kao što to proizlazi iz zahtjeva za prethodnu odluku, C. je tijekom porezne godine 2013. u Finskoj primio starosnu mirovinu u ukupnom iznosu od 461 900,88 eura, od čega je 251 351,10 eura odbijeno na temelju predujma iznosa koji je potrebno platiti na temelju poreza na dohodak. C. je uz svoju starosnu mirovinu ostvarivao i primitke od rada u Finskoj.
- 11 Odlukom od 11. ožujka 2013. porezna uprava odbila je prigovor koji je C. podnio u pogledu stope poreza po odbitku primjenjive na predujam poreza na dohodak koji je potrebno platiti za porezno razdoblje 2013. godine.
- 12 C. je tu odluku osporavao pred Helsingin hallinto-oikeusom (Upravni sud u Helsinkiju, Finska), tvrdeći da se odredbe o dodatnom porezu na primitke od starosne mirovine, predviđene člankom 124. stavcima 1. i 4. Zakona 1992/1535 o porezu na dohodak, ne mogu primijeniti za utvrđivanje stope poreza po odbitku na njegove primitke od starosnih mirovina.
- 13 Helsingin hallinto-oikeus (Upravni sud u Helsinkiju) odbio je taj pravni lijek, nakon što je utvrdio da su ciljevi koji se žele postići tim odredbama, a to su – kao što to proizlazi iz njihovih pripremnih materijala – povećanje oporezivanja poreznih obveznika koji ostvaruju značajne primitke od starosne mirovine, ciljevi u javnom interesu, koji su općenito prihvaćeni i u skladu s općim ciljevima oporezivanja. Taj je sud smatrao i da pravo Unije, a stoga i Povelja, nije primjenjivo na glavni postupak, s obzirom na to da je u njemu riječ o izravnom oporezivanju koje ulazi u nadležnost država članica.
- 14 C. je podnio zahtjev Korkein hallinto-oikeusu (Vrhovni upravni sud, Finska) da mu se odobri podnošenje žalbe protiv odluke Helsingin hallinto-oikeusa (Upravni sud u Helsinkiju). Prema mišljenju suda koji je uputio zahtjev, porezne odredbe o kojima je riječ u glavnom postupku ne odnose se na zapošljavanje i uvjete rada u smislu članka 3. stavka 1. točke (c) Direktive 2000/78 i općenito ih se ne može smatrati mjerom koja ulazi u područje primjene te direktive. Njima se pogotovo ne utvrđuje kriterij za određivanje plaće. Stoga, suprotno slučaju o kojem je bila riječ u predmetu u povodu kojeg je donesena presuda od 26. veljače 2013., Åkerberg Fransson (C-617/10, EU:C:2013:105), te se odredbe nalaze izvan okvira materijalnog prava Unije.
- 15 Kao što to proizlazi iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje, cilj zakonodavstva o kojem je riječ u glavnom postupku jest naplatiti porezne prihode od korisnika starosnih mirovina koji imaju sposobnost plaćanja poreza, smanjiti razliku između poreznog opterećenja primitaka od mirovina i primitaka od rada te snažnije potaknuti starije osobe na nastavak radnog vijeka.

- 16 Sud koji je uputio zahtjev dvoji o tome ulazi li to zakonodavstvo u područje primjene prava Unije, posebice u područje primjene Direktive 2000/78, kako je definirano njezinim člankom 3., i, ako je to slučaj, predstavlja li to zakonodavstvo izravnu ili neizravnu diskriminaciju koja se temelji na dobi u smislu članka 2. iste direktive.
- 17 U tim okolnostima, Korkein hallinto-oikeus (Vrhovni upravni sud) odlučio je prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Treba li odredbe članka 3. stavka 1. točke (c) Direktive 2000/78 tumačiti tako da odredba nacionalnog propisa kao što je članak 124. stavci 1. i 4. Zakona 1992/1535 o porezu na dohodak, koja se odnosi na dodatni porez na primitke od starosne mirovine, ulazi u područje primjene prava Unije pa da je u ovom slučaju primjenjiva odredba o zabrani diskriminacije na temelju dobi sadržana u članku 21. stavku 1. Povelje?

Drugo i treće pitanje postavljena su Sudu samo ako na prvo pitanje odgovori na način da predmet ulazi u područje primjene prava Unije:

2. Ako je odgovor na prvo pitanje potvrđan: treba li odredbe članka 2. stavka 1. i članka 2. stavka 2. točke (a) ili (b) Direktive 2000/78 kao i članka 21. stavka 1. Povelje tumačiti na način da im se protivi odredba nacionalnog propisa kao što je članak 124. stavci 1. i 4. Zakona 1992/1535 o porezu na dohodak, koja se odnosi na dodatni porez na primitke od starosne mirovine, a na temelju koje se primici od starosne mirovine fizičke osobe, čije je plaćanje barem neizravno vezano uz dob, u određenim situacijama oporezuju porezom na dohodak višim od onoga koji bi se plaćao na primitke od rada iste visine?
3. Ako se navedenim odredbama Direktive 2000/78 i Povelje protivi nacionalni propis kao što je onaj o dodatnom porezu na primitke od starosnih mirovina, treba li članak 6. stavak 1. [navedene] direktive tumačiti na način da se navedeni nacionalni propis ipak može u smislu te odredbe smatrati objektivno i razumno opravdanim legitimnim ciljem, osobito zakonitim ciljem iz područja politike zapošljavanja, tržišta rada i strukovnog obrazovanja, jer se cilj dodatnog poreza, kao što proizlazi iz pripremnih materijala Zakona 1992/1535 o porezu na dohodak, sastoji od ostvarivanja poreznih prihoda od korisnika starosnih mirovina koji imaju sposobnost plaćanja poreza, smanjivanja razlike između poreznog opterećenja primitaka od mirovina i primitaka od rada te snažnijeg poticanja starijih osoba na nastavak radnog vijeka?”

O prethodnim pitanjima

Prvo pitanje

- 18 Svojim prvim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li članak 3. stavak 1. točku (c) Direktive 2000/78 tumačiti na način da nacionalni propis poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, koji se odnosi na dodatni porez na primitke od starosne mirovine, ulazi u materijalno područje primjene te direktive i primjenjuje li se u glavnom postupku, slijedom toga, načelo nediskriminacije na temelju dobi iz članka 21. stavka 1. Povelje.
- 19 Ponajprije valja podsjetiti da, prema ustaljenoj sudskoj praksi Suda, kako iz naslova i preambule tako i iz sadržaja i krajnjeg cilja Direktive 2007/78 proizlazi da se njome želi uspostaviti opći okvir koji bi svakoj osobi osigurao jednakost postupanja „pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja”, pružajući tako učinkovitu zaštitu od diskriminacije na temelju nekog od razloga iz njezina članka 1., među kojima je i dob (vidjeti presudu od 26. rujna 2013., Dansk Jurist- og Økonomforbund, C-546/11, EU:C:2013:603, t. 23. i navedenu sudsku praksu).

- 20 Područje primjene Direktive 2000/78 treba razumjeti tako da, s obzirom na članak 3. stavak 1. točku (c) i stavak 3. te direktive, u vezi s njezinom uvodnom izjavom 13., ne pokriva sustave socijalne sigurnosti i socijalne zaštite čije se pogodnosti ne smatraju plaćom u smislu koji se tom pojmu pripisuje radi primjene članka 157. stavka 2. UFEU-a (presuda od 21. siječnja 2015., Felber, C-529/13, EU:C:2015:20, t. 20. i navedena sudska praksa).
- 21 Dakako, pojam „plaće” u smislu članka 3. stavka 1. točke (c) Direktive 2000/78 treba široko tumačiti. Sud je stoga smatrao da taj pojam podrazumijeva, među ostalim, sva primanja u gotovini ili u naravi, sadašnja ili buduća, pod uvjetom da ih, makar i posredno, poslodavac daje radniku u vezi sa zaposlenjem, bilo na temelju ugovora o radu, zakonskih odredbi ili dobrovoljno (presuda od 12. prosinca 2013., Hay, C-267/12, EU:C:2013:823, t. 28. i navedena sudska praksa). Osim toga, okolnost da se određena plaćanja izvršavaju nakon prestanka radnog odnosa ne isključuje mogućnost da se prema naravi mogu smatrati plaćom u smislu gore navedenih odredbi (presuda od 9. prosinca 2004., Hložek, C-19/02, EU:C:2004:779, t. 35. i navedena sudska praksa).
- 22 Sud je također pojasnio da se među primanjima koja se mogu smatrati plaćom nalaze osobito pogodnosti koje financira poslodavac s osnove radnog odnosa, a čiji je cilj radnicima osigurati izvor prihoda, iako u posebnim slučajevima ne obavljaju nikakvu djelatnost predviđenu ugovorom o radu. Osim toga, smatranje takvih primanja plaćom ne može biti dovedeno u pitanje zbog same činjenice da odgovaraju i ciljevima socijalne politike (presuda od 9. prosinca 2004., Hložek, C-19/02, EU:C:2004:779, t. 39. i navedena sudska praksa).
- 23 Sud je stoga presudio da su primanja isplaćena na temelju mirovinskog sustava, koji u bitnome ovisi o radnom mjestu na kojem je subjekt bio zaposlen, povezana s plaćom koju je potonji primao i ulaze u područje primjene članka 157. stavka 2. UFEU-a (presuda od 7. siječnja 2004., K. B., C-117/01, EU:C:2004:7, t. 25. i navedena sudska praksa).
- 24 Iz toga, međutim, ne proizlazi da za nacionalni propis o poreznoj stopi za primitke od starosne mirovine treba smatrati da ulazi u područje primjene Direktive 2000/78.
- 25 Najprije valja istaknuti da se glavni postupak ne odnosi na pojedinosti ili uvjete za određivanje iznosa primanja radnika u vezi s radnim odnosom koji ga povezuje s njegovim prijašnjim poslodavcem (presuda od 1. travnja 2008., Maruko, C-267/06, EU:C:2008:179, t. 46.), nego na poreznu stopu za primitke od starosne mirovine. Međutim, takvo oporezivanje nalazi se izvan okvira radnog odnosa i stoga određivanja – u tom okviru koji je jedino obuhvaćen Direktivom 2000/78 – „plaće” u smislu te direktive kao i članka 157. stavka 2. UFEU-a.
- 26 Dodatni porez na primitke od starosne mirovine, poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, koji nije ni u kakvoj vezi s ugovorom o radu, proizlazi izravno i isključivo iz nacionalnog poreznog zakonodavstva koje se primjenjuje na svaku fizičku osobu čiji primici od starosne mirovine, nakon umanjenja za iznos osobnog odbitka od mirovine, prelaze 45 000 eura, kao što to proizlazi iz samih odredbi članka 124. stavaka 1. i 4. Zakona 1992/1535 o porezu na dohodak.
- 27 Stoga nacionalni propis poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, koji se odnosi na dodatni porez na primitke od starosne mirovine, ne ulazi u područje primjene Direktive 2000/78.
- 28 Naposljetku, kad je riječ o odredbama Povelje čije tumačenje traži sud koji je uputio zahtjev, dovoljno je podsjetiti da se, prema članku 51. stavku 1. Povelje, njezine odredbe odnose na države članice samo kada provode pravo Unije.

- 29 Međutim, nesporno je da se Zakonom o porezu na dohodak ne provodi nijedna odredba prava Unije i da se na situaciju o kojoj je riječ u glavnom postupku ne može primijeniti nijedna direktiva o oporezivanju. Osim toga, kao što to proizlazi iz točke 27. ove presude, glavni postupak ne ulazi ni u područje primjene Direktive 2000/78. Slijedom toga, u okviru tog postupka nije moguće pozivanje na odredbe Povelje čije je tumačenje zatraženo ovim zahtjevom za prethodnu odluku.
- 30 Imajući u vidu prethodna razmatranja, na prvo pitanje valja odgovoriti da članak 3. stavak 1. točku (c) Direktive 2000/78 treba tumačiti na način da nacionalni propis poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, koji se odnosi na dodatni porez na primitke od starosne mirovine, ne ulazi u materijalno područje primjene te direktive ni, slijedom toga, članka 21. stavka 1. Povelje.

Drugo i treće pitanje

- 31 Uzimajući u obzir odgovor na prvo pitanje, nije potrebno odgovoriti na drugo i treće pitanje.

Troškovi

- 32 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (prvo vijeće) odlučuje:

Članak 3. stavak 1. točku (c) Direktive Vijeća 2000/78/EZ od 27. studenoga 2000. o uspostavi općeg okvira za jednako postupanje pri zapošljavanju i obavljanju zanimanja treba tumačiti na način da nacionalni propis poput onoga o kojem je riječ u glavnom postupku, koji se odnosi na dodatni porez na primitke od starosne mirovine, ne ulazi u materijalno područje primjene te direktive ni, slijedom toga, članka 21. stavka 1. Povelje Europske unije o temeljnim pravima.

Potpisi